בהמה המקשה פרק רביעי חולין עב.

והא עובר וחיה. דקתני מתני' החיה טמאה שבעה והאשה טהורה: וקתני לה עובר לחיה. ש"מ דטעמא דאשה טהורה משום מגע בית הסתרים הוא ולא משום בלוע: **טבעת אין סופה לצאת.** כתמיה: **עומאה זו.** דחיה: **מאי אינה מדברי תורה.** נ"ל למימר כולי האי לימא עומאה זו דברי סופרים משום גזירה כדמפרש לקמיה: **לא תימא.** מתני' ר"ע היא דאמר עובר מת שבמעי אשה טמא הלכך מטמא לחיה דטומאה בלועה מטמאה וטהרה בלועה [1]ומיטמא ואשה טהורה משום דמגע בית הסתרים הוא: **אלא אפי' לר' ישמעאל כו'.** ולקמן נעי מאי ר' ישמעאל ור"ע: **גזירה שמא יוציא כו'.** דאי אמרת מיה שפשטה ידה למעי אשה ונגעה בעובר מת טהורה פעמים שהולד מוציא ראשו חוץ לפרוזדור והרי הוא כילוד ומטמא וכסבורה היה שעדיין הוא במעיה ואחי לטהרה אבל ברובה שהשיב ידו למעי בהמה דקתני מתני' טהור ליכא למיגזר הכי מפני שרחם שלה גלוי דכי מפיק חזי ליה: **עורידא.** עסוקה היא בחבלה וליריה וטרידא מלומר לחיה אל תגעי: **על פני השדה.** משמע גלוי: **להוציא עובר.** שהוא טמון: **גולל.** כיסוי האדון של מת: **דופק.** דף שנותנין בגלדו: **ור' ישמעאל סבר גולל ודופק הלכתא היא.** וכי אמת קרא להוציא עובר: **ור"ע סבר עובר במעי אשה טמא.** וכי אמת קרא לגולל ודופק וקסבר לאו הלכתא היא: **מדאורייתא מנא ליה.** דטמא דלא מטהר ליה ממשמעותיה דעל פני השדה ואפי' לא מייתר: **כמת בנפש.** מת שהוא בתוך נפש האדם: רביעית הלוג דם חיי האדם תלויין בו שבכך הוא מתקיים: **אף רביעית דם הבא משני מתים.** הלכך האי קרא דכתיב כיה חד נפש לאו לרביעית דם אמת: **נפשות.** משמע שתים: **מה.** דבר שמיתה באה על ידו דהיינו רביעית: **מתני' הבשר עטור.** שאין בהמה מקבלת טומאה מחייה: **הבשר מגע נבלה.** בשר העובר מגע אבר מן החי שהוא מטמא בנבלה בהעור והרוטב (לקמן דף קכט:). אי נמי אם א) יצא עובר מת נבלה גמורה הוי האבר מאחר שלא טהרתו שחיטת אמו: **מגע טרפה שחוטה.** שהשחיטה אע"פ שאינה מתרת האבר באכילה מטהרתו מידי נבלה והוא בטרפה שחוטה שאינה מטמאה מן התורה כדמפרש ואזיל אלא מדרבנן במוקדשין: מה

והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו וקא מטמא לה עובר לחיה אמר רבה שאני עובר הואיל וסופו לצאת אמר רבא עובר סופו לצאת טבעת אין סופו לצאת אלא אמר רבא פומבדיתאי ידעי טעמא דהא מילתא ומנו רב יוסף דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל [a]טומאה זו אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים מאי אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים דלא תימא אליבא דר' עקיבא דאמר [2]עובר במעי אשה טמא אלא אפי' לר' ישמעאל דאמר עובר במעי אשה טהור גזרו בה טומאה מדרבנן מאי טעמא [3]אמר רב הושעיא גזירה [4] שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור אי הכי אשה נמי אשה מרגשת בעצמה ותימא לה לחיה טרידא מאי ר' ישמעאל ומאי ר"ע דתניא [5]וכל אשר יגע על פני השדה להוציא עובר במעי אשה דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לרבות [6]גולל ודופק ור' ישמעאל גולל ודופק הלכתא גמירי לה ור"ע עובר במעי אשה טמא מדאורייתא מנא ליה אמר ר' אושעיא אמר קרא [7]הנוגע במת בנפש איזהו מת שבנפש של אדם הוי אומר זה עובר שבמעי אשה ור' ישמעאל האי מיבעי ליה [8] [9]לרביעית דם הבאה מן המת שמטמאה שנאמר הנוגע במת בנפש האדם איזהו נפש של אדם שמטמא הוי אומר זו רביעית דם ור"ע לטעמיה דאמר אף רביעית דם הבא משני מתים מטמא באהל [10]דתניא ר"ע אומר מנין לרביעית דם הבאה משני מתים שמטמאה באהל שנא' [11]ועל כל נפשות מת לא יבא שתי נפשות ושיעור אחד: **מתני' [12]בהמה** המקשה לילד והוציא עובר את ידו וחתכה ואח"כ שחט את אמו הבשר טהור [13]שחט את אמו ואח"כ חתכה [14]הבשר מגע נבלה דברי ר"מ וחכמים אומרים [15]מגע טרפה שחוטה מה

מע"פ שהוא אב הטומאה אין לו טומאת משא וטבעת טהורה נמי לא מטמאה מחמת אדם טעמא נמי משום דבית הסתרים דאדם לא מטמא אבל בב' טבעות אלא שייך בהו בית הסתרים הוה אמינא במסותרים בתוכו ליטמו קמ"ל דטעמא דתמני' משום בלוע הוא ומחבירו נמי לא מטמא ובקשה לפירושו דבטבעת שנגעה במת הרי הוא כחלל וטומאתה בוקעת ועולה ואפי' רלולה תחת אבנים שלא [16] מטמא את האדם מכח בית הסתרים ומה שפי' דטבעת טהורה לא מטמאה מחמת אדם משום דבית הסתרים דאדם לא מטמא אבל אם נכנס אדם לאהל המת וכלים לו אוכלין בקומטו ר"ע דטהורים דאע"ג דבית הסתרים לאו בת מקבלי טומאה ניטמו מ"מ לא הוי כלמיד פמיל דמליל בהאל המת הרי טיט דלאו בני קבולי טומאה נינהו ואוכלין שבתוכו בטיט והכניסם לאהל המת טמאים ומה שפירש נמי דאין טומאת משא אלא למי שטומאה באה ממנו הרי מדרס הוא דמטמא במשא וה"ג טבעת שנגעה במת כיון דהויא כחלל לטמא במשא דלטמא במשא לא מהני בית הסתרים כדפי' בקונטר' וכפ' יולא דופן (נדה דף מכ:) נמי אמרי' נגלה בקומטו טמא נהי דבמגע לא מטמא במשא מיהא מטמא לכך נראה דטעמא דמתני' משום דבלוע הוא ומ"מ אשמעינן רבה בשני טבעות דממתי' לא אשמעינן ליה [17]דהא דאע"ג דטומאה בלועה לא מטמאה הייני טהרה בעלמא אבל טהרה הבלועה מיטמאה וכן הא דטהרה הבלועה לא מיטמאה הייני מטומאה דעלמא ולא מטומאה הבלועה עמה ואין לתמוה כיון דבא לאשמועינן כאן בשני טבעות מאי כשם דהכי פירושו כשם שטומאה בלועה אינה מטמאה את האדם הבלועה אע"פ שנגעה בו כך אינה מטמאה טהרה שאלה וא"ת מנא לה לרבה הא דטהרה בלועה לא מיטמאה מטומאה שאלה הא לא אתי מק"ו דלמיד פמיל וי"ל דכולה מלתא דרים רבה מן האוכל את נבלתה מי לא עסקינן דאכל סמוך לשקיעת החמה

והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו וקא מטמא לה עובר לחיה אמר רבה שאני עובר הואיל וסופו לצאת אמר רבא עובר סופו לצאת טבעת אין סופו לצאת אלא אמר רבא פומבדיתאי ידעי טעמא דהא מילתא ומנו רב יוסף דאמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל [a]טומאה זו אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים מאי אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים דלא תימא אליבא דר' עקיבא דאמר [2]עובר במעי אשה טמא אלא אפי' לר' ישמעאל דאמר עובר במעי אשה טהור גזרו בה טומאה מדרבנן מאי טעמא [3]אמר רב הושעיא גזירה [4] שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור אי הכי אשה נמי אשה מרגשת בעצמה ותימא לה לחיה טרידא מאי ר' ישמעאל ומאי ר"ע דתניא [5]וכל אשר יגע על פני השדה להוציא עובר במעי אשה דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לרבות [6]גולל ודופק ור' ישמעאל גולל ודופק הלכתא גמירי לה ור"ע עובר במעי אשה טמא מדאורייתא מנא ליה אמר ר' אושעיא אמר קרא [7]הנוגע במת בנפש איזהו מת שבנפש של אדם הוי אומר זה עובר שבמעי אשה ור' ישמעאל האי מיבעי ליה [8] [9]לרביעית דם הבאה מן המת שמטמאה שנאמר הנוגע במת בנפש האדם איזהו נפש של אדם שמטמא הוי אומר זו רביעית דם ור"ע לטעמיה דאמר אף רביעית דם הבא משני מתים מטמא באהל [10]דתניא ר"ע אומר מנין לרביעית דם הבאה משני מתים שמטמאה באהל שנא' [11]ועל כל נפשות מת לא יבא שתי נפשות ושיעור אחד: **מתני' [12]בהמה** המקשה לילד והוציא עובר את ידו וחתכה ואח"כ שחט את אמו הבשר טהור [13]שחט את אמו ואח"כ חתכה [14]הבשר מגע נבלה דברי ר"מ וחכמים אומרים [15]מגע טרפה שחוטה

וקאמר רחמנא דטהור אפי' לאכול בתרומה וטוגעת בטומאה שבמעיה ואסור לטמאה וא"ת שמי טבעות נמי תיגע בלא טבעת טמא טובל ואוכל בתרומה ויש לומר דהתם צריך הזיה שלישי ושביעי וכשבא לאכול תרומה כבר יש שבעה ימים שנבלעה והרי היא מסתמא כבר סמוך לנקב וכשבולע תרומה אינה נוגעת בטבעת עד שתבא אצלה

סמוך לנקב ואז היא כבר מעוכלת: **והרי** חיה ועובר דכשתי טבעות דמו. מה שפי' בקונטרס אלמא דטומאה בלועה מטמאה וטעמא דאשה טהורה משום בית הסתרים וכן פי' בסמוך גבי לא תימא מתני' ר' עקיבא היא וקשה נהי דמגע בית הסתרים לא מטמא [16]במשא מטמא אלא ל"ל כדפירשנו דאשה טהורה משום טומאה בלועה היא ומיה הויא כשני טבעות: **גזירה שמא יוציא ולד ראשו וכו'.** פי' בקונטרס משום הרי הוא כילוד משמע דדוקא נקבו ראשו וכן משמע בפ' יולא דופן (נדה דף מכ:) גבי יולדת מטמאה בפנים בכמון דקאמר כגון שהוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור כדר' אושעיא כו' משמע דר' אושעיא נקבו דוקא ראשו ואימה דאמאי נקבו ראשו אפי' הוציא ידו חוץ לפרוזדור נמי בטמאה היה שנגעה בו אי לאו טומאה בלועה היא וי"ל דגזירת הכתוב היא דעד שיהא כילוד לא מטמאה כדדרים מעל פני השדה והשתא ניחא הא דלרבי ר' ישמעאל למדרש טעמא מקרא דטעמיה פשוט דטומאה בלועה היא אלא משום דלא מטמא בהוציא ידו עד שיהא כילוד ור' עקיבא נמי לא פליג אלא בהוציא את ידו וכן משמע דלא תימא אליבא דר"ע משמע דכר"ע אתיא מתני' בפשיטות דטמאה היה מדברי סופרים דגזרינן כולו במעי אשה אטו הוציא ידו אבל אי ר"ע מטמא עובר במעי אמו אפי' לא יצא לחוץ כלל היכי מתוקמא מתניתא אליבא דחיה טמאה ואשה טהורה:

גולל ודופק. מפורש בפ"ק דכתובות (דף ד: ד"ה עד): **שתי** נפשות ושיעור אחד. ור' ישמעאל סבר דיש אם למקורת ונפשת כתיב דלאמר בסנהדרין בפ"ק (דף ד.) וקשה דתני קראי ברביעית דם ל"ל במת בנפש [17]יונפש: **הוציא** עובר את ידו וחתכה ואח"כ שחט **את אמו הבשר טהור.** דעובר שבפנים אפי' מת משיב כחי דהא קא מהני ליה שחיטת אמו להטיבו אף באכילה: **וחכמים** אומרים מגע **טרפה שחוטה.** בשחיטה עושה ניפול פליגי דלאמר בגמ' וקודם שחיטה לכ"ע אדם שנוגע באבר שבתוך טהור דאי מחיים מטמא היכי הוה מהני שחיטה לרבנן להפקיע הטומאה לטהרות ועיל דקתני הושיט רועה את ידו ונגע בו טהור לאו דוקא לפי שהוא בפנים דאפי' הוציא עובר ידו לחוץ ונגע בו הרועה טהור אלא להודיענו כחו דר' יוסי הגלילי דאפי' הכי בטמאה טמא מ"מ מודו רבנן בהוציא ידו לחוץ ונגע בו דבטמאה טמא דלענין מה שבפנים הוא דמקשינן טמאה לטהורה ולא לענין מה שבחוץ:

מסורת הש"ס

א) נדה מכ: ע"ש. ב) סנהדרין ד. מיל לח. [וקף מט: נג:]. ג) [לעיל סח.]. ד) [לקמן עד: קכט.]. ה) [כ"ל דהוה אמינא]. ו) [כריש כמנא אמנ]. ז) כ"ר ר"מ ופפשוט.

תורה אור השלם

1. וכל אשר יגע על פני הַשָּׂדֶה בְּחַלְל חָרֶב או במת או בעצם אָדָם או בְּקֶבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים: במדבר יט טז
2. כָּל הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת מִשְׁכַּן יְיָ טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ: במדבר יט יג
3. וְעַל כָּל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וְלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא: ויקרא כא יא

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) רש"י ד"ה הבשר מגע נבלה וכו' לא נמי אם יפ. מגא יגא נמתק. וי"ב מגא כנ"ל ודלא כר' חננאל לקמן דף ע"ד ע"א דבעובר מת לכ"ע אסיהה עושה ניפול יעוש"ה ומפרש רש"י כה כרבה סם דפליגי נמי בגאבר דטובר מת ודו"ק: **ב)** הום' ד"ה (ופעמוד הקודם) כי קאמר וכו' מחת אבנים שלא תטמא וכו' כל"ל:

מוסף רש"י

שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור. ותגע בו, דמכי נפק הוה ליה ילוד ולא הוי בלועה וטמא לאוקומי אשה מטום טוגע כמת (נדה מב:). לרבות גולל ודופק. שמטמא כמגע ומשא ובאהל (סוכה כג:) אם עשאו גולל לקבר מטמא לעולם באהל המת עצמו ואפילו ניטל משם (ערובין סו:). לרביעית דם. היא שיעור מיתה של אדם ובגלו הכי לא איקרי מת עד שיהא בו שיעור מיתה (סנהדרין ד:). שתי נפשות. משמע משני בני אדם, וכתב מת כדי מיתה הייני רביעית (שם). נפשות הייני דם דאיקרי נפש (שם) רביעית דם קרי ליה נפש כדאמרינן התם (שבת לא:) רביעית דם נתתי בכם (זבח לח:). הבשר מגע בבלה. כל העובר והבהמה נגעו באבר שמאין (לעיל סח:). בשר העובר שהיה מחובר לאבר היולא (לקמן עד:). מגע טרפה שחוטה. שאבר היולא עדיין הוא מחובר בשעת שחיטה, אע"פ שאין שחיטה מתירתה באכילה מטהרתה מידי נבלה, בטריפה שחמיתה מטהרתה, ושעמייהו מפרש בתמני', ולקמן (עב.) מפרש בפירקין בטריפה שחוטה מאי מגע שייך לאיתר בה ומפרש שטריפה שחוטה מטמאה את המוקדשים מדרבנן (לעיל סח:).

עין משפט נר מצוה

לח **א** מיי' פכ"ה מהל' טומאת מת הל"י כ:
לט **ב** מיי' שם הלכה ח: **ג** מיי' פ"ב שם הל' טו ע"ש בכ"מ:
מא **ד** מיי' פ"ד שם הלכה ה:
מב **ה** ו מיי' פ"ב מהל' אבות הטומאה הלכה ט:

שיטה מקובצת

א) שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור. נ"ב עי' תוס' בכורות דף כ"ב ע"א: **ב)** לרביעית דם הבאה מן המת. נ"ב עי' תוס' מנחות דף קד ע"א: **ג)** טמאה וטהרה בלועה מיטמאה ואשה כע"ל:

רבינו גרשום

והא עובר וחיה דכשתי טבעות דמו. דעובר במעי בהמה ויד חיה במעי בהמה שניהן בלועין העובר והיד וקא מטמא ליה עובר לחיה: שאני עובר הואיל וסופו לצאת ולא מיחזי כבלוע: טומאה זו (אינה מדברי תורה) דמטמאה עובר לחיה (אינה מד"ת): שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור והוי כילוד: אי הכי אשה נמי. דאי חיישינן להא דאמרת שמא יוציא ולד א"כ אפי' האם נמי תהא טמאה: אשה מרגשת בעצמה. כשיוצא תהא יודעת: ותימא ליה לחיה. כלומר אמאי אמרי' החיה טמאה שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוזדור ותימא ליה האם לחיה כשיוציא ראשו ולא תהא טמאה החיה עד דתימא לה האם לחיה: להוציא עובר שבמעי אשה. כלומר ראינו על פני השדה: לרבות גולל ודופק. גולל זהו כסוי שעל גבי ארון של מת דופק דפנות שמטמאין כמת ולא להוציא עובר שבמעי אשה: ורבי עקיבא לא בעי ליה להאי קרא: ושיעור א'. כלומר ורביעית אחד. ואח"כ שחט את אמו הבשר טהור. כלומר דאין מטמאה מחיים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com